

POKROK

PUBLISHING CO.

vydává
POKROK ZÁPADU
a místní vydání

v Crete pro Baline okres, Neb., ve
Sebuury a Clarkson pro Colfax okres,
Neb., ve Wilson, Kans., pro stát Kan-
sas, v Cedar Rapids, Ia., pro stát
Iowa, v St. Paul a Minneapolis, Minn.,
pro stát Minnesota a v Tyndall, S. D.,
pro stát South a North Dakota.

Předplatné:
Pro Spojené Státy \$1.50. Pro Kanadu
\$2.00. Do Evropy \$2.50 ročně.

Zásilky peněz dají se pomocí po-
sředních poukázek (Money Orders), ex-
pressních poukázek (Express Money
Orders), bankovních poukázek (Bank
Drafts), anebo v registrovaném dopise.
Oznamujte-li své představení, ude-
jte starou i novou adresu.
Dopisy z kruhů členův ohotové
uveřejníme. Musí být slušné, psané
bez úmyslu někoho osobně poškodit a
podepsány plným jménem, ať již má
být v redakci utajeno, anebo s dopi-
sem uveřejněno.

45

Velcí lidé jsou měřeni dle toho,
co vykonají, a nikoliv dle toho, co
mluví.

Čím více člověk ví, tím více se
domnívá, že ví doposud málo.

Jen málo z těch lidí, kteří jsou
ochotni vám dáti odporčení, dali
by vám zaměstnání.

Bojování v Evropě omamnými
plyny připomíná do značné míry
na politické kampaně v této zemi.

Doposud se nenašel česko-ame-
rický mecenáš, který ukázal by
dobrým příkladem našim Budní-
kům, že jsou jisté věci, které ma-
jí větší cenu nežli punočka se zla-
fáky.

V Německu doposud královnou
máje je Bertha Kruppová, maji-
telka zbrojovky v Essenu.

Sbírkou na politickou akci jdou
jenom pomalu ku předu. Časo-
pisy stěžují si do malého zájmu o
tento důležitý podnik a snaží se
hledati jeho příčiny. Hlavní pří-
čina spočívá v naší příslušné
pohodlnosti a nepřipravenosti. Ne-
připravili jsme náš lid k této dě-
jinné chvíli a nyní přes noc není
možno docílit nápravy. Tím ne-
chceme říci, že zájem o tuto důle-
žitou věc se vzbuditi nedá. Je třeba
jenom pracovat, probouzet,
prolamovat novinu a výsledky této
práce se dostaví. Lid český-
americký neodmítl pro velké i-
deály. Nechá se pro ně rozohřít
a nadchnouti. A lépe bude, když
pomalu probuzen bude k zájmu a
nadšení trvalému, než kdyby ná-
hle probuzen byl k plámu chvilko-
vému. Dosti jsme se již naučili
vali na nadšení, které vzplane a
shoří jako vich slámy. Je třeba
nadšení a zájmu trvalého, čino-
vého a obětavého. A máme na-
ději, že k takovému lidu nás se
probudí.

Až doposud vláda Spojených
Států jenom málo vřímala si po-
činů německých vyslanec Bern-
storffa a Dr. Bernharda Dern-
burga, který jezdí po amerických
osadách a dělá náladu pro "sprav-
dlivou" věc německou. Byla to
ale osudná chyba, která, jak se z
Washingtonu sděluje, má nyní
být napravena. Bernstorff od
začátku zahájení války v Evropě
počiná si tak, jak by si jiný di-
plomat nepočinál. Před několika
dny německá vláda upozornila
sekretáře státu Bryana, že Ameri-
čané, již vypraví se k evropským
břehům po lodích spojených, učiní
tak na vlastní svůj vrah. Sekre-
tář Bryan, získav takové informa-
ce, jistě neváhal by sdělit je a-
merickému obecnstvu. Německý
vyslanec ve Washingtoně ale ne-
čekal, až učiní tak Bryan, jak se
slušelo, ale poslal do šedesáti vel-
kých amerických časopisů ohlá-
šky, v kterých varování byli A-
meričané před cestováním na lo-
dích spojených. Jeho počín je ne-
připustný. Dejme tomu, že by
americký vyslanec v Berlíně po
informování německé vlády, že
Německo bude považováno zod-
povědně za strátu životů ameri-
ckých občanů a amerického ma-
jetku na základě mezinárodních
práva, které toto ignoruje, šel a
dal ohlášku v tomto smyslu do ně-
meckých časopisů. Co by se sta-
lo? Jenom jediná věc. Člen Vi-
lém poslal by takového neobtr-

ho vyslanec domů a sdělil by a-
merické vládě příčiny, proč tak
činí, a tyto příčiny byly by jisté
ve Washingtoně respektovány. Je
německý vyslanec v diplomati-
ckém světě nějakou výminkou?

POTOPENÍ LUSITANIE.

Všecký tiak americký, až na
nepatrné výjimky, ostře odsuzuje
torpédování parníku Cunardovy
linie Lusitania, při kterém 1,149
lidí — a mezi nimi 115 Američa-
nů — přišlo o život. Americký
tiak označuje torpédování trans-
atlantického parníku, na kterém
nalézalo se více jak 2,000 osob na
válece se nepodléhající, za zločin,
jemuž není rovno. Některé časo-
pisy užily k odsouzení tohoto no-
vého německého zločinu ostřej-
ších slov a prohlašují, že Němci
sotva budou moci jej omluviti,
ježto mezinárodní právo bude nyní
na straně těch, kteří pošlou
proti takovému vedení kampaně
proti nepřátelské moci ostrý pro-
test.

Tisk většinou zdržel se vyjádře-
ní náhledů, jaké stanovisko v této
záležitosti má stanoviti vláda
Spoj. Států. Některé z nich pro-
hlásily, že nadešla doba, kdy zdr-
žení se posudků je větším vlaste-
nectvím než vlastenecké rozhořče-
ní. Přítomná doba není vhodnou
k hledání silných slov k rozpla-
menění citu lidu a tím stěžování
úkol národní administrace. Je
nutno pohlížeti s důvěrou k Wash-
ingtonu a nechati jednati ty, kte-
ří jsou k tomu povoláni. Takové
prohlášení učinily nejenom li-
sty demokratické, ale i republi-
kánské a stran jiných.

President Wilson žádal, aby ná-
rod zachoval chladnokrevnost a
sám předešel dobrým příkladem.
Počítáme do sta, radí president,
nežli proneseš úsudek. Náš ú-
sudek v první chvíli rozhořčen
nebyl by třeba správný. Snad ry-
chlým jednáním věci by se byly
zhoršily. Po velikém rozehřevní,
které nastalo v národě po zprá-
vách, došlých o velké tragedii,
nastalo ticho a všechny oči obrá-
ceny byly k Washingtonu. Záko-
nodárny států, které byly právě
shromážděny, poslaly prezidento-
vi přípis loyality a slibovaly, že v
jakémkoliv kroku, který uzná za
dobré učiniti, může spoléhati se
na pomoc všech loyálních Ameri-
čanů. Obdivuhodná kázeň nastala
v celém národě, kázeň, která je
svědectvím, že národ je připraven
počítati se všemi možnostmi.

Torpédování Lusitanie je no-
vým dokladem pro tvrzení, že vál-
ka je peklo a že znamená pohro-
má pro všechny národy v ní sú-
častné, ať z ní vyjdou na konec
jako vítězové anebo poražení. Je
zároveň svědectvím, že Němci ve
své šílenosti neštítí se žádných
zločinů a že ve své přemrštěné
sebedůvěře nedbají na úsudek o-
sobitního světa. Mezinárodní smlou-
vy jsou pro ně "cárem papíru",
nemající žádné ceny, jako pro-
běh byla neutralita Belgie a pod.
Celý civilisovaný svět zachvěl
se hrůzou, žasl nad tím, jaké o-
havné květy může zroditi šílená
nenávisť, ale Němci radovali se
nad novým svým vítězstvím, pro-
hlášující, že "papírová blokáda"
anglických vod přece jenom u-
kázala se účinnou. Snažili se
kázat se účinnou. Snažili se
brazily čin svůj ospravedlniti, ale
po každém svém takovém pokusu
zhoršilo se jejich postavení v o-
čích ostatního světa.

Bylo vykonáno mnoho zločinů
proti lidskosti v této strašlivé vál-
ce, která otrásá celou Evropou,
ale torpédování Lusitanie překo-
nalo všechny. Ve válece s'la pa-
nuje, ale jsou okamžiky, kdy zá-
kon o panování síly nemá být
používán. Němci, zpiti krví, nez-
nají takové okamžiky. Nemohou
čin svůj omluviti vojenskou nut-
ností, nemohou jej ospravedlniti
žádným článkem mezinárodních
zákonů o vedení války, ale přece
jenom snaží se odrážeti spravedli-
vý soud celého světa se vzrůcenou
hlavou.

Potopení Lusitanie není žán-
ním německým vítězstvím a Teu-
toni nezískali jím žádné vojenské
výhody. Za to ale morální strá-
ta Němců je veliká, ježto dostalo
se jim odsouzení celým světem. I
v zemích, kde byly silné strany
pro německé, dostalo se Němcům
odsouzení.
Tisk neutrálních zemí jednomy-
slně odsuzoval tento strašlivý zlo-
čin Němců. Ilaxy norského, švéd-
ského, holandského, italského a
španělského tisku jsou svěde-
ctvím, že potopení Lusitanie po-

važuje se za zločin a že jako ta-
kový půjde do historie a bude tvo-
řiti stinnou stránku německých
dějin. Torpédování Lusitanie by-
lo činem zbabělým a neslavným a
nejednalo se o nic jiného než o
vraždu, jak správně usoudila ko-
ronerova porota malého irského
města Kinsale. Zodpovědnost za
tento zločin dlužno přičísti nejenom
německé admiralitě, něme-
ckému vojenskému vědění, ale i
německému lidu, který jásá nad
touto strašlivou tragedií a popu-
zuje k novým podobným zloči-
nům.

Německo je šílené zástupem a vzte-
kem. V tomto stavu není schop-
nou uvažování. Ale snad dostaví
se jednou chladná rozvaha a celý
národ německý do dna duše sty-
dětí bude se za tento ohavný čin,
který nedá se označiti jinak nežli
úmyslná vražda nevinných lidí, na
válece se nepodléhajících mužů, žen
a dítek.

NĚKTERÉ Z DŮSLEDKŮ PŘÍTOMNÉ VÁLKY.

Přítomnou válku nazýváme vel-
kou, poněvadž svět nikdy před tím
neviděl ničeho podobného. Nikdy
před tím nebyly postaveny do pole
tak obrovité armády a nikdy ne-
bylo tolik peněz promrhaných. Ni-
kdy nebylo zmíněno tolik mladých
životů, tvořících výkvět národů
na válece se podléhající. Nikdo
nemůže říci, které další národy
budou se podílet na této válce a
nikdo nemůže předpověděti, jak-
ý bude její konečný výsledek.
Ale jsou některé její důsledky,
které již cítíme, a jiné ještě se do-
stávají.

Bylo prokázáno, že válka nemů-
že být vedena na základě zlaté
měny, to jest, se zlatem v oběhu.
Jakmile válka byla prohlášena,
zlato počalo mizeti ve všech e-
vropských zemích. Bylo uschová-
no v bankách a bude v nich po-
drženo až do zakončení války.
Zlatá mince je nyní v Evropě vel-
kou vzácností. To jest důkaz, že
velké války mohou být vedeny,
aniž by bylo dovoleno, aby zlat
šlo nad svoji cenu. Kdyby bylo
dovoleno, aby zlat šlo nad cenu,
nebylo by jediné národnosti ve
válece súčasné, která nenalézala
by se v úpadku ve třiceti dnech.

To je zároveň důkazem, že Spos-
jené Státy učinily osudnou chy-
bu při vedení svých válek. Když
vedli jsme občanskou válku, zlat
dostoupilo ceny \$2.80, zatím co
běžná měna měla menší cenu než
40 centů ve zlatě. Následkem to-
ho každé vítězství severních ar-
mád způsobilo poklesnutí cen
všech farmářských produktů, za-
tím co každá jejich porážka zvyšá-
la jejich cenu. A důsledkem to-
hoto omylu bylo, že učinili jsme
dluh, který do dnešního dne ne-
byl doposud splacen. Francie ve
válece s Německem nedovolila, aby
zlat šlo nad svoji cenu a násled-
kem toho vzpamatovala se v krá-
tké době.

Co bude učiněno s velkým
množstvím cenných papírů, kterých
mi zaplaveny jsou evropské země,
bude jedním z největších problé-
mů státníků. Trvalo to plných
patnáct let po občanské válce než-
li dostali jsme se do stavu, kdy
zlat a stříbro dostalo se do vol-
ného oběhu. Jak dlouho bude to
trvati v evropských zemích, ni-
kdo neví. Jistě ale ne tak dlou-
ho, jako by to trvalo, kdyby by-
lo dovoleno, aby zlat šlo nad svo-
jí cenu.

Jiným zajímavým důsledkem
války bylo rozpoznání nebezpečí
používání lihových nápojů ve
vzrušujících chvílích. Rusko,
Francie a Německo obmezily pro-
dej lihových nápojů. Anglie chy-
stá se k podobnému kroku.

Válkou bylo prokázáno dále, že
jsou ve světě jiné věci, které zna-
menají pro člověka více nežli zla-
to anebo jiná forma mamonu. U-
kázalo se, že lid těchto zemí, a
hlavně prostý lid, je schopen o-
brovitého obětí pro svoje ideály.
Anglie nezískala tolik dobro-
volníků i kdyby nabízel zlatou
minci denně, kdyby národ nebyl
probuzen ze své příslušné lho-
stojnosti k rozpoznání národních
ideálů. Mladí lidé v Anglii nedá-
vali se zařaditi do armády k váli
slušné muž, ale pro to, že jsou
přesvědčeni, že jejich věc je sprá-
vedlivá. Totéž platí o Francii,
Německu, Rusku, Srbsku, Belgii
i Turecku.

Může být řečeno, že muži těch-
to národností byli pro válku vy-
zvoláni a byli by nuceni ohopiti
se zbraní i kdyby nechtěli. Ale

všechny tyto národnosti mají do-
statek mladých mužů, kteří při-
hláží se do zbraně dobrovolně,
jsouce ochotni obětovati se pro
věc, kterou považují za spravedli-
vou. Nechceme v tomto článku
probrati, kdo z nich má pravdu
a kdo nikoliv. Chceme jenom po-
ukázati na to, že jsou jisté věci,
které jsou cennější nežli zla-
to. Zatím co válka přináší to nej-
horší z lidské povahy, přináší i
to nejlepší, neboť nemůže být
krásnější obětí než obětování se za
ideály.

A jsou i jiné důsledky války,
které budou mít poznamenavší vliv
na budoucí pokolení. Lidé, kteří
šli do boje s nenávistí k přísluš-
ným nepřátelského národa, vrace-
jí se s přesvědčením, že válka je
peklo a že není příčin, proč měl
by býti vražděn člověk, jehož je-
dinou vinou je, že patří do náro-
da jiného. Němečtí váleční zajatci
v Anglii poznávají, že lidé, kte-
ré byli učeni nenáviděti, nejsou
tak zlí. Němečtí, rakouští, angli-
čtí, francouzští, ruští a jiní vojá-
ci vrátili se do svých domovů jako
hlasatelé pravé lidskosti a bratr-
ství mezi všemi národy.

Válka vedle zákonných vlivů
bude mít tudíž i vlivy dobré.
Po této válce následovati bude
rozmach demokracie ve všech
zemích. Ani německý císař, ani ru-
ský car a ani turecký sultán ne-
bude moci zastaviti tuto obrovi-
tou vlnu. Monarchistické zřízení
států pravděpodobně zůstane, ale
bude jistě omezeno, jako bylo v
Anglii po revoluci Cromwellově.

To jsou některé z důsledků,
které jeví se již dnes anebo dají
se předvídati. Jaké konečné dů-
sledky bude mít přítomná válka
na Spojené Státy, není možno do-
posud říci. Amerika nepochoybně
se stane finančním střediskem svě-
ta ve větším měřítku nežli v době
přítomné. To ovšem do značné
míry bude spočívati na prozra-
vosti našich finančníků. V přítomné
době již kupujeme zpět jistoty,
které před tím prodávali jsme v
cizině, hlavně v Evropě. Tyto ji-
stoty jsou nyní kupovány s dis-
kontem, což znamená pro naše
finančníky velkou výhodu.

Evropská kapitalistická v minulých
letech ochotně investovali svoje
peníze v této zemi, ježto se do-
mýšleli, že zde jsou jistější. A-
meričtí kapitalisté uzamenáva-
jí, že ve Spojených Státech je nej-
jistější pole pro jejich investmen-
ty. Letošního roku zachováno bu-
de v této zemi také mnoho peněz
následkem toho, že američtí turis-
tisté budou nuceni vzdáti se pravi-
delných cest po evropských ze-
mích. Spojené Státy jsou v pří-
tomné době nejjistější zemí k u-
tracení jejich peněz a až mnozí z
nich poznají krásy, které možno
nalézt v západních částech Unie,
na vždy vzdají se cest po Evropě.

Ale země naše také bude trpěti
důsledky velkého mhrání peněz
ve starém světě. Není možno pro-
mrhati čtyřicet až padesát milio-
nů denně, aby nebylo to počteno
také v jiných zemích. I Spojené
Státy budou nuceny zaplatiti část
totohoto promrhaného kapitálu. Tr-
pili národnosti jedna, všechny o-
statní jsou nuceny trpěti a ni.

UHERSKO PO VÁLCE.

V Evropě nebude míru, dokud
nebude upravena na základě ná-
rodnosti autonomie. K takovému
náhledu přišli spojenci a v před-
běžném jednání o mírových pod-
mínkách shodli se na tom, že ú-
prava Evropy bude se diti na zá-
kladě národnostním. Rakousko,
kde sídlí tolik různých národů,
rozpadlo by se a na místě jeho po-
stala by řada menších samo-
správných států. A nyní vysky-
tuje se otázka, co stalo by se s
Uherskem, které jistě pokusí se o
využitkování vhodné příležitosti
a zahájí agitaci za účelem svého
osamostatnění?

Je možné Uhersko jako maďar-
ský stát? Na tuto otázku zajma-
vě odpovídá v London Times zna-
telí poměrů a článke jeho má poz-
ruhodnou cenu v době, kdy vřelí
činitelé spojenců kladou ještě vá-
hu na uravání pomoci Uhrů. Pisatel
tohoto článku dokonale sezná-
mil se s poměry v Uhersku a uká-
zal, že Uhry vlastně převážně ma-
ďarským státem nejsou.

Pisatel správně praví, že v mi-
nulých čtyřiceti letech žádná vlá-
da v Evropě nehrábala proti prá-
vům v menšině se nalézajících
národností jako vláda uherská.
Stará země uherská, její historie
je plna romantismu, byla očem

jiným nežli moderní Uhersko. A-
meričané a Angličané a snad i o-
statní svět pohlíží k uherskému
národu jako národu rytířskému,
ale toto jeho rytířství má pováži-
livé kazy a je jenom třeba je od-
haliti, aby poznána byla podsta-
ta uherských snah.

Není tomu ještě dávno, co kon-
stituční svoboda v Uhersku pla-
tila jenom pro uherskou šlechtu,
bohatou, domýšlivou, pyšnou a
při tom obmezenou. Uherská
šlechta pýšila se uherskou histo-
rií, zapomínaje, že byli to pří-
slušníci jiných národů, kteří této
historii poskytlí nejzajímavější
stránky. Mikuláš Zrinský byl
Chorvat a Jan Hunyádský Rumun.
Mezi vzdělanými vrstvami uher-
skými v starých dobách byla la-
tina jazykem dorozumívacím a
vyučovacím ve vyšších školách,
jak ostatně více méně bylo ve
zvyku v celé střední Evropě v té
době.

My, kteří dobře známe utrpe-
ní uherských Slováků, dovědeme
si učiniti představu, jaká je vlast-
ně "idea státu uherského". Po-
čátkem Devatenáctého století po-
čala krystalisovati tato idea a mě-
la za následek vzrůst šovinismu a
zrušení všech práv a výsad nema-
ďarských národností v Uhrách.
Uhrí snažili se pomaďaršiti školy
a malým národům uprávno bylo
právo míti školy, kde učily by se
dítka své mateřtině. Každý pro-
test proti tomuto systému zna-
meň v Uhersku zločin, popuzová-
ní proti tomu, co nazýváno bylo
"ideou státu uherského", a tre-
stán byl přísně.

V Rakousku samotném nevedlo
se nikdy malým národům sice
skvěle a marně bojovaly za plné
uznání svých práv, ale přece je-
nom poměry tu byly značně lepší
než v Uhersku. Vývoji českého,
polského, ruského, italského,
srbského a slovenského školství
nebyly kladeny takové překážky
jako vývoji nemaďarského škol-
ství v Uhersku.

A přece Uhersko není převáž-
ně maďarskou zemí. Přesná sta-
tistika o počtu příslušníků jedno-
tlivých národností v Uhersku ne-
existuje, ježto Uhrí provádějí sčítá-
ní obyvatelstva tak, aby získali
samí co nejvíce na počtu a ostatní
národnosti ztratily. Ale i přes
tyto snahy, Uhersko má tak pe-
strou populaci jako Rakousko.

Uhrů napočteno bylo celkem
8,500,000, v kterémžto počtu na-
lézá se také 1,000,000 židů. Pro-
ti tomuto počtu ale stojí 2,130,000
Němců, kteří nalézají se v kraji-
nách severních a také v Sedmi-
hradsku; 2,019,640 Slováků, kte-
ří bydlí hlavně na severu při Kar-
patech a v Tatrách; 2,800,000 Ru-
munů, kteří bydlí ve východních
Karpatech a Sedmihradsku; 500-
000 Rusínů, kteří jsou usazeni v
severovýchodních krajinách; 1-
050,000 Srbů; 1,670,000 Chorva-
tů; 100,000 Slovinců, kteří bydlí
hlavně při pomezí Štýrska a Ko-
rutan; 397,761 příslušníků jiných
nemaďarských národností a 90-
000 cikánů. Řekneme, že Uhry
mají okrouhle 20,000,000 obyva-
telů. V tomto počtu Uhrí tvoří
menšinu, ačkoliv jsou třídou vlá-
dnoucí.

Uhrí měli v roce 1867 po obno-
vení uherské konstituce příleži-
tost, aby vybudovali silnou sou-
částku duální monarchie na zá-
kladě uznání malých národností a
stejných politických práv pro
všechny. Nemaďarské národnosti
byly ochotny přijati výšeovstvi
Maďarů. Děak a Eotvos, promi-
nentní maďarští politikové, žáda-
li liberální jednání s nemaďar-
skými národnostmi. Na chvíli se
zdálo, že Maďarí napraví starý o-
myl a že přikloní se k náhledu
jmenovaných politiků. Ale ne-
maďarské národnosti brzy se pře-
svědčily, že jejich naděje byly
předčasně.

V roce 1875, když Koloman Ti-
sza, otec nynějšího uherského pre-
miera hraběte Štěpána Tiszy, na-
stoupil úřad, zahájil na radu ně-
kolika svých přátel maďariscí.
Spravedlivé snahy národů nema-
ďarských prohlášeny byly za ná-
rodnostní šovinism a maďariscí
ospravedlivována byla "idea stá-
tu uherského", kde panovati měl
jeden lid a jedna řeč. Koloman
Tisza byl dobrý politik a podalito
se mu získati od česko-uherské vlády
světelné výsady, kterou bylo u-
herské vládě dovoleno, aby naklá-
dala s nemaďarskými národnost-
mi dle své libosti.

Uherský parlament stal se re-
presentací menšiny obyvatelstva

uherského. Z 413 volebních di-
striktní jenom 13 zvolilo nema-
ďarské poslance. "Uherské vol-
by" jsou do dnešního dne syno-
nymem voleb podvodných, úplat-
ných a špinavých. Uherští politi-
čtí vůdové pomocí židovských
nádhoněch, kteří nelitovali pe-
něz, volby vždy provedli podle
své chuti. Četnictvo, které bdělo
nad "čistotou" voleb, nemělo
vlastně ničeho jiného na práci
než terrorisovat a pracovat pro
maďarské kandidáty. Krev tekla
proudem při každých takových u-
herských volbách a o násilnostech
"rytířského" národa uherského
vyprávějí se historie až neuvěřit-
elně.

Z nemaďarských národností by-
li to hlavně Slováci, kteří postavili
se na tuhy odpor. Národní ú-
vědomění jmenovitě v posledních
letech bylo mezi nimi sešleno a s
heslem "Za tu naši slovenčinu!"
odráželi útoky Maďarů a jejich
nádhoněch. Vybojovali si něko-
lik poslanců, ale ti v uherském
parlamentě byli hlasem "volají-
cího na poušti". K nápravě po-
měrů nemohli ničím přispěti.

Podobně násilnosti neudělaly se
v moderní historii světa, vyjma-
je v turecké revoluci v roce 1908,
kdy mladoturci zahájili systém
poturčování, jenž vedl k albánské
revoluci v roce 1910-12, k utvoře-
ní Balkánské ligy a svržení ture-
ckého panství v Egyptě v letech
následujících.

Ale kletba hříchů maďarské
vlády se nyní dostavuje. Světová
válka poskytla nemaďarským ná-
rodnostem v Uhrách novou nadě-
ji, že podaří se jim vymaniti se
ze jha, které znamenalo útlak
nevidaný a pronásledování před
tím nezaznamené. Uherští Rumu-
ni nyní nepohlížejí k Rakousku o
záchranu jako v dobách slavného
jejich biskupa Siaguna, který u-
činil z nich lid oddaný habsburk-
skému monarchii, ale přes hory Kar-
patské a Sibijské do Bukurešti;
Srbo-Chorvaté v Uhrách a Chor-
vatsko-Slavonku, jejichž vývin
Uhrí vždy stěžovali, neobracejí
svých očí oči k Vídni, jako za dnů
Jelačičových, ale očekávají tou-
žebně příchod arbských osvobodi-
telů; Rusini na severovýchodě ne-
dočkavě naslouchají, kdy zadní
bubny ruských armád; Slovinci na
severozápadě toužebně očekávají
okamžiku, kdy spojení budou se
svými bratry v Čechách a na Mo-
ravě ve velkou samosprávnou slo-
vanskou říši, jež rozprostřati bu-
de se od Labe až k Dunaji.

Maďarí, budou-li jejich odstře-
divé snahy, s kterými se nikterak
netají, úspěšnými, stanou se pá-
ny nejurodnější části Uher, boha-
tých nížin ve střední části země.
Snad po té teprve uznají, že
chybili, když velkou příležitost k
národní velkosti obětovali falešné
"idei státu uherského" pod de-
moralisujícím vlivem rakousko-
německého imperialismu.

Uhersko jako čistě maďarský
stát je nemožností, uvážíme-li ho-
řeji uvedená fakta. Uhrí, jak vý-
še pověděno, propadli příležitosti
k utvoření velké a silné říše uher-
ské, jejíž moc a síla spočívala by
v zaručení práv vývoje všem ne-
maďarským národům. Nemaďar-
ské národnosti byly ochotny spo-
lupracovati na zbudování velkých
a silných Uher, ale po zkušenos-
tech z dřívějších let nedají se již
nyní zláskati laeinyými sliby.

ČESKÁ AMERIKA PŘED TŘI CETI LÉTY.

Josef Pastor v Hamburku vydal
knížku "České osady v Ameri-
ce", avšak podle mnení P. Z. by-
la velmi neúplnou a podceňovala
počet Čechů ve Spojených Stá-
tech. Tak na příklad v Omase u-
dán počet pouze 90 českých rodin,
kdežto bylo pry jich době kolem
500.

Redaktor Pokroku Západu je
velice rozhořčen nad hanobením
Nebrasky Slovancem Texaským.
Píše: "Slovany Texaskému by
neškodilo, kdyby přečetli si baj-
ku o beránku a vku. Začne na-
před "trhat" Nebrasku a celý
sever a když jej skutečně odbudeme,
stěžuje si: Cerberus Nebrasky,
Pokrok, obává se, aby mu nespádl
s kopy groš a proto nemá nic pil-
nějšího nad chytání hejtů z Tex-
asu. Myslíme, že tím málo po-
může sobě a Nebrascce na nohy."
A přece jenom pomohli. Dlouhá
řada krajanů, usazených v Ne-
brasse a tálších se bláhobytu ja-
toho neklamným svědectvím.